

Warto zobaczyć

Centrum Maciejowic stanowi wydłużony prostokątny rynek, z którego czterech rogów wybiegają po dwie ulice, zgodnie ze średniowiecznym układem urbanistycznym. Zabudowa przyrynkowa, wśród której znajduje się kilka budynków z XIX w., harmonizuje z przestrzenią rynku i dobrze uwydatnia bryłę ratusza. Ratusz wyrastający bezpośrednio z pokrytego brukiem rynku stanowi architektoniczną dominantę Maciejowic i nadaje miejscowości niepowtarzalny, indywidualny wyraz.

Ratusz . Muzeum T. Kościuszki

W okresie międzywojennym budynek stał się własnością prywatną i łączył funkcje mieszkalne z funkcjami publicznymi (głównie jako miejsce dla kilku sklepów). Zniszczony i zaniedbany doczekał się gruntownego remontu w latach 1974 - 1982.

Obecnie w ratuszu istnieje jedyne w Polsce Muzeum Tadeusza Kościuszki i bitwy maciejowickiej, poza tym mieści się w nim siedziba Gminnego Ośrodka Kultury i Gminnej Biblioteki Publicznej.

Pomnik poświęcony Tadeuszowi Kościuszce

W zachodniej części rynku, na niewielkim placu znajduje się pomnik poświęcony Tadeuszowi Kościuszce, z napisem: Tadeuszowi Kościuszce, Naczelnikowi Narodu Polskiego i Jego żołnierzom - w rocznicę bitwy pod Maciejowicami, społeczeństwo Maciejowic. Obelisk wykonany został z metalu, zdobiący go fryz wykorzystuje motyw kos i karabinów. Postawiono go w roku 1976.

Kościół parafialny w Maciejowicach

Obecny kościół parafialny w Maciejowicach pod wezwaniem Wniebowzięcia NMP, został zbudowany w latach 1772 - 1780, gdy właścicielem tutejszych dóbr był Ignacy Potocki. Obecny kształt i neogotyckie cechy stylowe uzyskał dopiero w latach 1880 - 1881, kiedy został gruntownie przebudowany według projektu Leonarda Marconiego. Pewne wyobrażenie o jego wcześniejszym wyglądzie prawdopodobnie może dać przykościelna dzwonnica, zbudowana w roku 1821.

Ma ona doskonałe proporcje i czyste cechy budowli klasycystycznej. Do zespołu kościelnego należy również zbudowany w 1908 roku według projektu Ksawerego Makowskiego, położony na tyłach świątyni grobowiec Zamoyskich. Ta oryginalna budowla z granitu budzi podziw maestrią kamieniarskiego wizerunku wykonanego pod kierunkiem Kazimierza S. Dutkiewicza.

Grobowiec rodziny Zamoyskich

Najcenniejszym zespołem zabytkowym w gminie Maciejowice jest siedziba Zamoyskich w Podzamczu.

Pałac Zamoyskich

Budynek zabytkowy z pierwszych lat XIX w., zbudowany w miejscu zamku zburzonego 10 X 1794 roku. Atrakcyjnie położony u styku skarpy doliny Wisły ze stokiem schodzącym ku płynącej u jego stóp Okrzejce i stawom, wśród 200 - letniego parku.

Kiedy w drugiej połowie XVI wieku Stanisław Maciejewski uzyskał zgodę na wybudowanie zamku, wybrał miejsce posiadające naturalne walory obronne. Powstała na wysokim wzniesieniu budowla, niezbyt duża, pełniąca bardziej funkcję siedziby rodowej niż warowni. W następnym stuleciu, gdy właścicielami dóbr maciejowickich zostali Zbąscy, na tym miejscu wybudowany został okazały pałac.

W niezmiennym kształcie dotrwał on do 1794 r. Zamoyscy ówcześni jego właściciele, opuścili go na krótko przed bitwą, a zamek stanowił kluczowy punkt obrony polskiej i kwaterę Kościuszki. W czasie walki budowla uległa znacznym zniszczeniom od ognia artyleryjskiego wojsk carskich. Na części fundamentów byłego pałacu Zbąskich, Stanisław hr. Zamoyski zbudował nową rezydencję, prawdopodobnie według projektu znanego architekta Fryderyka Alberta Lessela. W drugiej połowie XIX wieku pałac przebudowano w oparciu o projekt Ksawerego Dionizego Makowskiego, z

zachowaniem jednak cech klasycystycznych.

Neogotycka baszta z I poł. XIX w

Na stoku wzgórza rozciąga się park pałacowy. Powstał na początku XIX w. w modnym wówczas stylu krajobrazowym. Wyższa część parku z pałacem i oficyną góruje nad częścią niższą, położoną u stóp skarpy. Zajmuje obszar stosunkowo niewielki, ok. 6 ha, płynnie przechodząc w strefę pobliskich stawów i pól nabiera znamion swobodnej przestrzonności. 200 – letni drzewostan zaniedbany, lecz bardzo mało zniszczony.

Nadal można tutaj doszukać się pierwotnego podziału na grupy drzew i krzewów, zwane klombami i swobodnie rozmieszczonych między nimi bezdrzewnych przesmyków i polan. Na zachodnim krańcu parku odnaleźć można ruiny dawnej baszty neogotyckiej z pierwszej poł. XIX w. Była ona zbudowana z czerwonej cegły na planie koła. Budowla posiadała trzy kondygnacje połączone wewnętrznymi schodami spiralnymi.

Na ścianach wewnętrznych widać ślady typowej dla epoki ornamentyki wykonanej metodą fresku. Do baszty właściwej przylegało kilka niewielkich pomieszczeń. Obok baszty widnieją ruiny dawnych stajni wzniesionych na planie wycinka koła.

Kopiec Kościuszki w Krępie

Usypany 8 IV 1861 roku z inicjatywy maciejowickiego wikarego ks. Józefa Burzyńskiego w miejscu zranienia i pojmania T. Kościuszki do niewoli. To przy nim powoływane są myśli T. Kościuszki: „Do celu jednego wszyscy powinniśmy się zjednoczyć ... Od nas samych zależy poprawa rządu, od obyczajów naszych ... A gdy podli będziemy, chciwi, interesowni, nie dbający o kraj swój, słusznie, abyśmy potem mieli kajdany na szyjach, tego warci będziemy ...”.